

Prof. JUDr. Ing. Viktor Porada,
DrSc., dr.h.c.
Prof. PhDr. Květoň Holcr, DrSc.
Doc. RNDr. Jaroslav Holomek, CSc.
Prof. PhDr. Jaroslav Erneker, DrSc.

POLICEJNÍ VĚDY JAKO VĚDY PRAKTICKÉ

Prezentace výsledků vědeckého zkoumání odborné veřejnosti k veřejné diskusi.

ÚVODNÍ POZNÁMKA

European Police College (CEPOL) ve spolupráci s vybranými policejními akademií států EU je od roku 2000 organizována stálá mezinárodní vědecká konference s názvem „Aktuální problémy konstituování a rozvoje policejních věd“ o které byla odborná veřejnost časopisu *Soudní inženýrství* informována v čísle 2/2001, s. 102–103, kdy byla podána informace o konstituování stálé mezinárodní konference k rozvoji policejních věd. Připomínáme, že v roce 2000 ji jako první v rámci EU organizovala Akademie PZ v Bratislavě, v roce 2004 pak k vybraným vědeckým problémům konstituování a rozvoje policejních věd PA ČR v Praze. Nutno konstatovat, že s určitým zpožděním, daným zřejmě zvrubní analýzou a následným zhodnocením výsledků dalších vědeckých konferencí v oblasti konstituování a rozvoje policejních věd v období let 2000 až 2006 vychází 1. číslo sborníku CEPOL-European Police College s názvem „Theory and Practice of Police Research in Europe“ – Presentations and Contributions from CEPOL Police Research and Science Conferences 2003, Bramshill/Vienna, United Kingdom, 2005.

Řešitelé mezinárodního vědecko výzkumného projektu ze SR a ČR a autoři předkládaného vědeckého sdělení byli vybráni a zařazeni do tohoto reprezentativního sborníku, který prezentuje výsledky vědecké výzkumné práce z celé EU do první teoretické sekce, formou dvou samostatných odborných sdělení, které se zabývají koncepcí a rozvojem teoretických základů policejních věd, jejich teorií a metodologií a sociálními determinantami, na čestné první místo. Mezinárodní výzkumný tým ve složení prof. Porada – odpovědný řešitel výzkumného úkolu, prof. Holcr, prof. Erneker a doc. Holomek pod neformálním vedením prof. Vicienika z Filosofického ústavu Slovenské akademie věd pracovali na projektu konstituování a rozvoje policejních věd v oblasti teorie a metodologie policejních věd, jako věd praktických, podle svých vlastních představ, průběžně od roku 2000 do roku 2005, do doby jejich odchodu z A PZ v Bratislavě, respektive PA ČR v Praze. Z důvodů nezbytné zpětné vazby dovoluujeme si čtenářům časopisu *Soudní inženýrství*, kteří byly o tomto mezinárodním vědecko výzkumném projektu informováni, v souladu s výše uvedenou informací o konstituování a rozvoji policejních věd, předvést výsledky vědeckého zkoumání, které byly ve sborníku CEPOL zmíněných autorů publikovány.

Konkrétně se jedná o tyto tituly:

1. PORADA V., ERNEKER J., HOLCR K., HOLOMEK J.: Conceptual and Social Foundations of Police Science and Research. In: Fehérváry, J., Hanak, G.: *Theory and Practice of Police Research in Europe*. Bramshill/Vienna: European Police College, 2006, CEPOL Series No.1, s. 17–32.
2. PORADA V., ERNEKER J., HOLCR K., HOLOMEK J.: Social Determinants of Police Sciences. In: Fehérváry, J., Hanak, G.: *Theory and Practice of Police Research in Europe*. Bramshill/Vienna: European Police College, 2006, CEPOL Series No.1, s. 33–40.

Nutno poznamenat, že časopis *Soudní inženýrství* již dlouhou dobu vytváří důstojný odborný rámec i pro rozvoj speciálních teorií, metodologie a praxe kriminalistiky a příbuzných vědních oborů. A nyní i policejních věd.

Lze obecně říci, že význam obecné metodologie věd je zvláště velký při konstituování nových vědních disciplin. Nové vědní discipliny potřebují východisko pro budování své vlastní metodologie. Takovým východiskem jsou zpravidla metodologie příbuzných vědních disciplin a především obecná metodologie věd.

Policejní vědy patří mezi uvedené vědní discipliny a v současném období řeší úlohu budování své specifické metodologie. Systém policejních věd je z metodologického hlediska nehomogenní a vyžaduje proto různé přístupy. Z pohledu metodologie praktických věd jsou zvláště zajímavé tzv. policejní vědy speciální. Svými charakteristikami zodpovídají vymezení praktických věd a proto by jejich metodologie měla být rozvíjena jako metodologie praktických věd. Pro toto vymezení speciálních policejních věd jako věd praktických platí totéž, co Švec uvádí o pedagogice, když říká, že jestliže kvalifikujeme pedagogiku (a celou andragogiku) jako převážně praktickou vědu, neznamená to, že nezpracovává cizí a vlastní poznatky také jinak, neaplikativně; neznamená to také, že dokonce neprodukuje vlastní soustavy teorií určitého typu, systémy teoretických pojmů, koncepcí a modelů a vlastní empirickou bázi poznání i vlastní přístupy a postupy [1, s. 35].

1. ZÁKLADNÍ POJMY A VÝCHODISKA TEORIE POLICEJNÝCH VĚD

Policejní vědy se v současnosti nacházejí v bouřlivé etapě formování a zpřesňování základních pojmů a východisek. Jde o důležitou etapu jejich vývoje, která doprovází formování základů jejich teorie a metodologie. Základní pojmy a především východiska podstatně ovlivňují konstituování policejních věd a budou ovlivňovat i jejich další vývoj.

V posledních letech došlo v této oblasti k určitému posunu, který dovoluje vyslovit jistá zevšeobecnění, resp. naznačit směry dalšího vývoje. V mnoha případech můžeme hovořit i o jisté konvergenci názorů.

1.1 Bezpečnost jako východisko vymezení policejních věd

Východiskem zvoleného přístupu je chápání policejních věd jako součásti široce koncipovaných bezpečnostních věd. Tento názor se shoduje např. s názorem Ernekerera, Holcra, Kráčmara nebo Pawery. Holcr s Ernekerem poznamenávají, že vycházíme ze všeobecně přijímaného (přesněji doposud nikým nevyvráceného) předpokladu, že policejní věda by s ohledem na poslání policie vstupovala do skupiny věd, které věnují hlavní pozornost fenoménům bezpečnostním. Při zjednodušení bychom je mohli pracovně nazvat bezpečnostními vědami [2, s.12]. Kráčmar v této souvislosti píše, že policejní vědy je možno zařadit mezi vědy, jejichž objektem zkoumání je bezpečnost [3, s. 119]. Bezpečnostní vědy se však ještě nekonstituovaly jako všeobecně uznávaný vědní obor, proto o nich můžeme hovořit jen jako o hypotetickém konstruktu. V literatuře, která se vyslovuje pro vznik bezpečnostních věd, se zdůrazňuje význam bezpečnosti v současném světě, jakož i složitost tohoto jevu a jeho zkoumání. Holcr a Erneker zdůrazňují, že bezpečnost je multifaktorový a mnohaúrovňový fenomén, jehož obsah, struktura a funkce přesahují hranice nejen jednoho vědního oboru, ale dokonce i celých vědních oblastí [2, s. 12]. Pawera zase upozorňuje, že do procesu tvorby bezpečnosti vstupuje ekonomika, politika, kultura společnosti a osobnosti, úroveň vědy a technologií, geopolitická a geostrategická situace a aktivita veřejnosti. [4, s. 121]

Bezpečnostní vědy možno chápat jako vědy, které se zabývají zajištěním bezpečnosti občana a státu. [4, s. 121] Přitom bezpečnost zde vystupuje jako ochrana před nebezpečími nejrůznějšího druhu (ohrožujícími např. život, zdraví a majetek občanů, životní prostředí, lidská práva, celistvost a integritu státu apod.). Mezi takto chápané bezpečnostní vědy nebo jejich zárodky, tak můžeme zařadit např. vojenské vědy, teorii diplomacie, teorii civilní obrany, teorii požární ochrany, teorii záchranné služby a pod. Variantu možné struktury bezpečnostních věd vyjadřuje schéma 1.

V literatuře věnované bezpečnosti se bezpečnost zpravidla dělí na vnější a vnitřní. Vnější bezpečnost je především zabezpečovaná diplomatickými a vojenskými prostředky. Na vnitřní bezpečnosti se podílejí nejrůznější ochranné instituce, mezi které patří policie, justice, požární ochrana, civilní obrana, záchranná služba a pod. Policie zde vystupuje jako jeden z prvků státního a společenského systému bezpečnosti.

V rámci věd o vnitřní bezpečnosti je zřejmě účelné vyčlenit komplex policejně-justičních věd, tj. věd, které se zabývají ohrožováním, resp. poškozováním veřejného pořádku, života, zdraví nebo majetku občanů, jejich prevencí, resp. jejich odhalením,

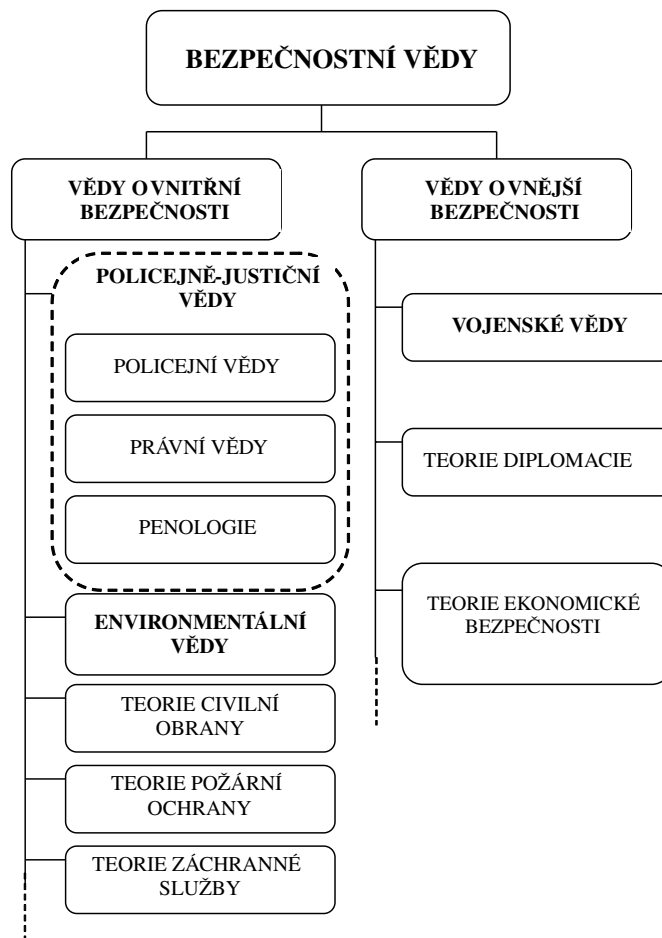

Schéma 1 Struktura bezpečnostních věd (jedna z možných variant)

identifikací a objasněním a též potrestáním a resocializací pachatelů. V institucionální rovině zahrnují především policii a justici, v rovině činností potom činnosti spojené s ochranou veřejného pořádku, života, zdraví a majetku občanů, s odhalováním a objasňováním trestné činnosti, s jejím dokazováním, se soudními rozhodnutími a s jejich výkonem, jakož i s preventivní činností. V takto koncipovaném komplexu policejně-justičních věd se vyčleňují policejní vědy.

1.2 Předmět policejních věd

Předmět policejních věd je často diskutovanou otázkou v souvislosti s konstituováním a rozvojem policejních věd. Holcr upozorňuje na to, že uspokojivé vymezení předmětu zkoumání policejních věd je v současnosti nejproblematičtější teoretickým a praktickým problémem procesu jejich konstituování a rozvíjení [5, s. 27]. Problematiku vymezení předmětu ale není potřebné přeceňovat. Souhlasíme s Viceníkem, který uvádí, že předmět zkoumání vědní disciplíny se může v procesu historického vývoje měnit, zužovat, rozšiřovat a zohledňovat takové aspekty objektů, které původně nebyly předmětem zkoumání [6, s. 81]. Především procesy integrace a diferenciací výrazně zasahují do tohoto „prerozdělení“ předmětů, které je průvodním procesem vývoje věd. Tento proces může být některými autory vnímaný jako „útok“ na předmět jejich vědy, jako „nahrazování“ jejich vědy jinou vědou, „uměle vytvořenou“,

přestože problémy je možné, podle jejich názoru, řešit v rámci předmětů existujících věd, tj. v rámci existujícího systému věd. Porada v souvislosti s konstituováním policejních věd uvádí, že stoupcem těchto názorů nejen v policejní teorii a praxi, ale také v právních vědách, managemente, psychologii, kriminalistice a kriminologii, buď odmítají existenci objektivních fenoménů, nebo přiznávají, že takové fenomény sice existují, ale že jsou řešitelné už etablovanými disciplinami (právními vědami, kriminalistikou, kriminologií a jinými) [7, s. 48].

Policejní vědy se však nerozvíjejí směrem likvidace či „pohlcování“ jiných vědních disciplin, ale směrem rozvíjení své vlastní policejně vědní problematiky, která často souvisí s problematikou už etablovaných věd a při zkoumání které se využívají jejich poznatky a metody. Tato věda však na druhé straně začíná formulovat na těchto základech své vlastní problémy a přístupy a stimuluje tak rozvoj už etablovaných věd a může jim v perspektivě poskytnout i nové relevantní poznatky.

Pro vymezení předmětu policejních věd, jako bezpečnostních věd, je rozhodující, které komponenty bezpečnosti tvoří tento předmět a které jejich aspekty zkoumají policejní vědy. Jestliže chápeme bezpečnost jako skutečný, aktuální, reálný stav, jehož hodnota je vždy determinovaná charakterem nebezpečí na jedné straně a prostředky na jeho zadržení či odvrácení na straně druhé [2, s. 12], potom předmět policejních věd je zřejmě potřebné hledat v oblasti vnitřní bezpečnosti státu, která je sankcionovaná právním a individuálním donucením (včetně hrozby resp. použití fyzického násilí), která je zaměřena na ochranu života, zdraví a majetku občanů, lidských a občanských práv a svobody, na veřejný pořádek a kde subjektem nebezpečí jsou lidé. Předpokládaným garantem této bezpečnosti je policie. Proto Semrád vymezuje uvedenou specifickou oblast bezpečnosti již přímo odvoláním se na bezpečnostní funkce policie. Zdůrazňuje, že jestliže se zamyslíme nad tím, co tvoří předmět policejní vědy, musíme především stanovit, jaké funkce plní policie jako instituce. Především plní společenskou funkci jednoho z garantů vnitřní a vnější bezpečnosti, tj. ochrany hodnot a způsobů naplňování těchto hodnot proti vnějšímu a vnitřnímu ohrožení. V tomto smyslu je potom policie společně s ostatními složkami (státní zastupitelství, soudy, vězeňství a pod.) spoluvůrcem a realizátorem především politiky vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku [8, s. 25]. V takto vymezeném prostoru se nacházejí téměř všechny pokusy o definici policejních věd.

Na začátku systematického úsilí o konstituování policejních věd byla pracovní definice předmětu, která specifika policejní vědy hledala v souvislosti nově vytvářeným pojmem „policejně relevantní událost“. Předmětem policejní vědy měly být následující zákonitosti:

- a) vzniku, průběhu a zániku událostí relevantních pro činnost policie,
- b) vzniku, přetrvávání a zániku informací o policejně relevantních událostech,
- c) získávání a využívání informací o policejně relevantních událostech v procesu realizace policejních činností [9, s. 141]. Na této definici se zřejmě výrazně projevil vliv východiskové disciplíny – kriminalistiky.

Společně s tímto vymezením předmětu policejní vědy se však prakticky objevily další. Steinert ve svém vystoupení při příležitosti

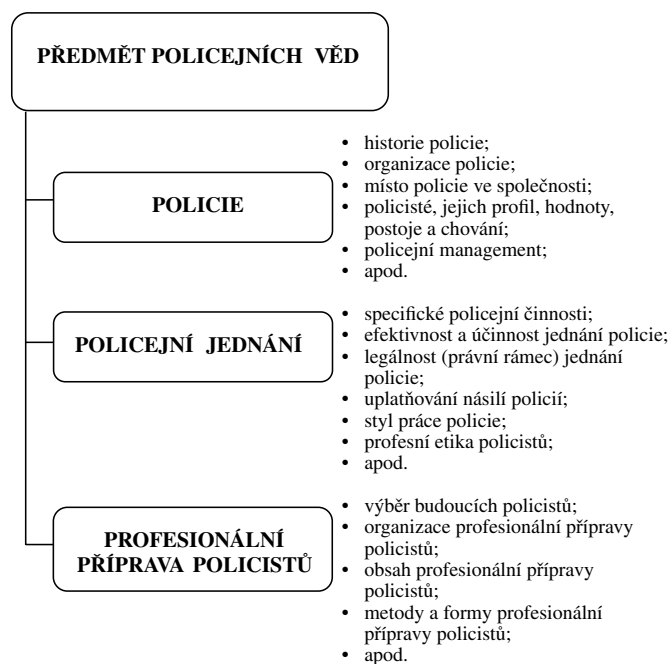

Schéma 2 Předmět policejních věd

otevření Bezpečnostní akademie Spolkového ministerstva vnitra ve Vídni vyslovil názor, že by měl existovat předmět, resp. vědní obor, který by měl být „naukou o jednání policie“ [10, s. 106]. Pagon se vyjádřil ještě jasněji a jednoznačněji, když definoval policejní vědu jako vědecké zkoumání policie a policejního jednání (policing) [11, s. 58].

Na toto vymezení navazují další, především němečtí autoři, přičemž ho různě modifikují nebo doplňují. Stock definuje policejní vědu jako vědu o policii jako instituci, jako vědu o policejním jednání a jako vědu o policii v jejích společenských, právních a institucionálních souvislostech [12, s. 105]. Na Stocka se odvolává také Neidhardt, který tvrdí, že by policejní věda měla zahrnovat všechny poznatky o policii v institucionálním a také ve funkčním smyslu (Police). Dále by se měla zabírat všemi aspekty policejního jednání (Policing), protože jejím hlavním cílem je fundovanost policejní praxe. Tato věda musí být schopná odevzdávat řídicímu personálu vědomosti potřebné pro efektivní praktickou činnost [13, s. 70].

O začlenění policejních činností (policejního jednání) do předmětu policejních věd jsou přesvědčeni také další autoři. Holer například uvádí, že s velkou pravděpodobností, která hraničí s jistotou, můžeme říci, že předmětem policejních věd budou (a to v rozhodující míře) policejní činnosti [14, s. 173]. Stejný názor vyjadřuje také Stacho [15, s. 115].

Někteří autoři taktéž zdůrazňují nevyhnutelnost začlenit do předmětu policejních věd také profesionální přípravu policistů. Pjassetzky a Baranenko zdůrazňují, že se jeví jako opodstatněný požadavek, aby policejní věda také rozpracovala systémy výběru a formování policejních specialistů, které by mohly minimalizovat chyby praxe při ochraně občanů [16, s. 50]. Příprava kompetentních policistů by tak měla být součástí předmětu policejních věd.

Pokud shrneme výsledky dosavadní diskuse, potom **policejní vědy** je možné vymežit jako vznikající **systém vědeckých poznatků o policejním jednání (policejních činnostech), o podmínkách,**

prostředcích a metodách jeho zabezpečení, o policii jako instituci a jejím fungování, organizaci a řízení a o profesionální přípravě policajtů. Tento vznikající systém vědeckých poznatků si vyžaduje pro svůj další rozvoj odpovídající metodologii a metody, specifický jazyk a vědecké společenství [2, s. 9–30; 14, s. 173–185].

Toto vymezení je vyjádřené schématem číslo 9, kde byla využita také konkretizace předmětu především v pracích Schneidera a Stocka [17, s. 134; 12, s. 103–105]. Předmět policejních věd naznačuje schéma 2.

1.3 Policie a policejní jednání

V souvislosti s již uvedeným je potřebné zdůraznit, že další rozpracování předmětu policejních věd si vyžaduje upřesnění samotných pojmů policie a policejní jednání, resp. policejní činnosti. Je potřebné si položit otázku, co je to policie a které její činnosti můžeme označit jako policejní. Výchozí bodem pro odpověď mohou být funkce a úkoly policie ve společnosti.

Policie jako instituce je společně s dalšími institucemi garantem vnitřní bezpečnosti státu a nevyhnutelnou součástí státní moci. Státní moc chápeme jako univerzální schopnost státu prosazovat na svém území všeobecnou vůli, vyjádřenou v právním řádu, včetně donucovacích prostředků [18, s. 67]. Legitimita moci se kromě jiného projevuje také v uznání a respektování odůvodněnosti a schopnosti používat donucovací prostředky.

V moderní demokratické společnosti je však důležitá kvalita demokracie, především pak kvalita demokratické kontroly státní moci, která vykonává *různé formy nátlaku – ekonomické, sociální, psychologické* a neobejde se bez fyzických forem nátlaku, *fyzického donucení* pomocí vojenské a policejní organizace, jejichž úkolem je používat systematické úsilí na udržení pořádku a bezpečnosti (nebo hrozit jeho použitím) [19, s. 222].

Právě možnost legitimního použití donucení (i fyzického) pro udržení pořádku a vnitřní bezpečnosti se považuje za určující charakteristiku policie, na rozdíl od jiných složek státní moci. To samozřejmě neznamená, že policie používá donucení (násilí) často nebo dokonce běžně, ale především to, že se zabývá záležitostmi, které mohou být, když je to potřebné, řešeny použitím legitimního donucení (násilí).

Podle Hortonové a Smitha je s monopolem na legitimní používání donucení těsně spojená dvojice funkcí policie: prosazování zákonnosti (law enforcement) a udržování veřejného pořádku (order maintenance) [20, s. 19]. I když jsou také jiné orgány a služby zodpovědné za prosazování určitých zákonů – např. hasičský sbor prosazuje požární nařízení – má policie všeobecnou zodpovědnost za prosazování trestního práva [20, s. 19].

Při plnění svých úkolů a funkcí vykonává policie mnoho různých činností. V literatuře jsou souhrnně označovány jako jednání policie (policing, das polizeiliche Handeln) nebo policejní práce (die Polizeiarbeit), avšak jejich vymezení je velmi různorodé a často není zřejmé zda různí autoři hovoří o tom samém.

V české a slovenské literatuře se v podobné souvislosti hovoří o policejní (policejně – bezpečnostní) činnosti nebo o činnosti policejně – bezpečnostních orgánů [7, s. 48; 15, s. 115; 21, s. 5–21].

Tento postup je výhodný z hlediska speciální odborné přípravy policistů, protože příprava pro praxi skutečně vyžaduje chápat

policejní jednání jako ucelený systém všech participujících činností, tj. činností administrativních, hospodářských, správních, řídicích, organizačních a specificky policejních. Policista v praktické situaci musí plnit všechny, nebo mnohé z těchto činností.

Ovšem uvedený přístup je zřejmě nedostatečný pro vědecké zkoumání. Holer v této souvislosti uvádí, že zatímco policejní vědy (jako vědní obor) přináší nové, doposud neznámé poznatky, potom policejní nauky (jako vyučované předměty) zabezpečují jejich osvojení studenty připravovanými na policejní profesu. [5, s. 20] Také Hubig zdůrazňuje, že rozdíl mezi policejní naukou a policejní vědou je v tom, že policejní nauka není žádná podřízená disciplína policejně-bezpečnostní vědy, ale obě musí být předkládány paralelně v stálém porovnávání mezi úspěšným nebo neúspěšným jednáním na jedné straně, jakož i teoreticky orientovaným hledáním základů a příčin tohoto úspěchu a neúspěchu [22, s. 51].

Policejní činnosti jako předmět zkoumání speciálních policejních věd nemohou být jednoznačně reglementovány zákonem, i když tak byly chápány a vysvětlovány. Souhlasíme zde s Hortonovou a Smithem, kteří píší, že tradiční pohled chápal policejní činnosti jako v zásadě vymezené zákony, předpisy a nařízeními v rámci nestranného prosazování zákonnosti. Problém tohoto pohledu spočívá v tom, že zákon neurčuje žádný konkrétní způsob (výkonu) policejních činností. V hranicích stanovených zákonem funguje řada vzájemně protikladných stylů a způsobů (výkonu) policejních činností [20, s. 26].

Podobně jako se vědecky zkoumají např. řídicí činnosti v rámci teorie managementu, je potřebné, podle našeho názoru, vyčlenit specificky policejní činnosti a podrobit je vědeckému zkoumání. Jen na základě takové analýzy jednotlivých činností je možné vědecky syntetizovat jednání policie nebo policejní práci jako systém těchto jednotlivých participujících činností.

Z uvedeného důvodu považujeme za nevyhnutelné rozlišovat mezi jednáním policie (v literatuře, především německé, se používá jako synonymum termín policejní práce, v slovenské a české literatuře se v této souvislosti často používá termín policejně-bezpečnostní činnost) a speciálními policejními činnostmi (nebo zkráceně policejními činnostmi). Pojem jednání policie tak můžeme chápat jako syntetický pojem pro celostní uchopení aktivity policie a jejích orgánů. Pojem policejní činnosti potom můžeme chápat jako pojem vyčleňující jednotlivé specifické činnosti zaměřené na dosažení cílů vyplývajících z úkolů a funkcí policie, jako jsou například zabezpečení veřejného pořádku, kontrola kriminality a pod., přičemž se abstrahuje od činností průvodních a pomocných (svým charakterem ne-policejních).

Pro vědecké zkoumání činností je totiž prvořadá nikoliv skutečnost, kdo danou činnost vykonává (který orgán nebo služba), ale jaký je cíl dané činnosti a jaké jsou možnosti a způsoby na dosažení vytýčeného cíle. Kdo vykonává tuto činnost, za jakých podmínek, jaké jsou k dispozici konkrétní prostředky a konkrétní právní rámec, to všechno je pro vědecké zkoumání důležité, avšak v daném kontextu druhotné. Konkrétní podmínky, prostředky, jakož i právní rámec a subjekt činnosti jsou faktory podstatně proměnlivější než základní funkce policie ve společnosti a z nich vyplývající cíle policejních činností [23, s. 19–20]. Právní rámec nebo subjekt činnosti se může změnit prakticky ze dne na den (rozhodnutím parlamentu) a tato skutečnost by neměla mít podle našeho názoru žádný vliv na policejní vědy a jejich teorii. Proto

empirické výzkumy jednání policie je možné porovnávat jen tehdy, když je „očistíme“ od specifík právního řádu, běžné praxe a dalších zvláštností dané země a nepolicejních činností.

Výše uvedené nechce v žádném případě snižovat praktický význam podmínek, prostředků a právního rámce. Na tyto skutečnosti poukazují např. Pjassetzky a Baranenko, když uvádějí, že jejich vědecké výstupy ukazují, že úprava nejdůležitějších odvětví policejní činnosti představuje nejdůležitější podmínku rozvoje a účinnosti této činnosti, pokud bude (tato úprava) moderní, rozsáhlá a především konsekventní a jednomyslná. A naopak, zaostávání práva nebo existence v té či oné oblasti policejní praxe nedokonalého a kolizního zákonodárství zkomplikuje tuto praxi neurčitostí těchto opatření nebo metod, jakož i příčin a mechanismů aplikování, rozporem právních norem v rámci zákona nebo nesouladem se souvisejícími normami jiných zákonů [16, s. 52]. Právní úprava by tak měla vytvářet podmínky pro maximální účinnost a efektivnost jednání policie. Avšak jen policejní vědy nám mohou přesvědčivě a vědecky zdůvodnit, jaké tyto podmínky mají být a jaká by měla být zodpovídající právní úprava.

Na druhé straně je důležité si uvědomit, že policejní činnosti nemusí být vykonávány jen policií. Některé policejní činnosti mohou být delegovány jiným státním nebo soukromým bezpečnostním orgánům. Tím však nepřestanou být předmětem policejních věd. To znamená, že nepovažujeme za totožné pojmy policejní činnosti a činnosti vykonávané policií, podobně jako nejsou totožné stavební činnosti a činnosti vykonávané stavebními firmami, válečné činnosti a činnosti vykonávané armádou, právní činnosti (právní úkony) a činnosti vykonávané justicí.

V literatuře se policii a jednání policie často přisuzují určité atributy s cílem vyčlenit tuto instituci a její jednání. Často se setkáváme s atributem donucení, atributem bezpečnosti a atributem netrestání:

- atribut donucení – vyjadřuje aspekt používání donucovacích prostředků, tj. omezení základních práv a svobod uplatněním (i fyzického) násilí (faktické donucení nebo hrozba donucení),
- atribut bezpečnosti – vyjadřuje zaměřenost na ochranu objektů, osob, jejich života, zdraví a majetku, veřejného pořádku nebo zájmů státu, včetně prevence ohrožení,
- atribut netrestání – vyjadřuje skutečnost, že trestání není vlastní úlohou policie, moc a donucování nejsou pro policii prostředky na trestání.

Pokud jde o policii a jednání policie, je zřejmě přípustné považovat tyto znaky za atributy. Pokud však jde o policejní činnosti, potom zřejmě ne všechny specificky policejní činnosti budou mít všechny atributy a jejich vymezení bude předmětem dalších zkoumání. Tyto atributy však rozhodně nemusí obsahovat každý jednotlivý úkon policejních činností.

Z uvedeného je zřejmé, že by se speciální policejní vědy měly prioritně rozvíjet jako vědy o jednotlivých policejních činnostech, resp. o jejich syntéze do policejního jednání. Dělení na nauky o činnostech policejních služeb, jak již bylo zdůrazněno, je vhodné pro profesionální policejní přípravu (tj. dělení na vyučovací předměty), protože syntetizuje policejní činnosti s ostatními činnostmi policie na základě platné právní úpravy a podle místních podmínek, zvyklostí a tradicí konkrétní země. V přístupech k rozpracování

tzv. teorií jednotlivých policejních služeb totiž přetrvávají přístupy, ve kterých je jako východisko přijímaná především platná právní úprava. Tyto přístupy jsou do značné míry poplatné tradici a z pohledu policejní vědy je provází několik závažných nedostatků:

- a) neodpovídají vždy požadavkům na objektivnost vědeckého zkoumání, protože uvedené východisko (platná právní úprava) není výsledkem poznání objektivní nevyhnutelnosti [6, s. 85–86], ale konsensuální normou, přijímanou v zákonodárném sboru,
- b) vedou ze stejného důvodu často k apologetice, k obhajobě existující právní úpravy, což je překážkou na cestě k optimalizaci policejních činností,
- c) výsledky takového přístupu jsou prakticky nepřenositelné a neporovnatelné v mezinárodním měřítku, protože právní úpravy jsou v jednotlivých zemích (více či méně) odlišné.

K vyčlenění policejních činností, za účelem jejich vědeckého zkoumání, je zřejmě potřebné přistupovat spíše z hlediska teoreticko-gnozeologického než prakticko-edukačního [21, s. 5–21]. To však neznamená, že policejní vědy mají zkoumat policejní činnosti jen na obecné teoretické úrovni. Naopak syntéza takto získaných poznatků, ve které se respektuje právní a kulturní rámec a další specifika konkrétní země, například ve formě „národního“ modelu, by měla být také předmětem zkoumání policejních věd [24, s. 54–60].

2. TEORETICKÉ, METODOLOGICKÉ A SPOLEČENSKÉ ZÁKLADY POLICEJNÍCH VĚD

Doposud neuzavřené diskuse o statusu (či dokonce o opodstatněnosti) policejních věd vyžadují, aby samotnému pojednání o jejich teoretických, metodologických a společenských základech předcházela alespoň stručný náčrt geneze jejich konstituování, postupného rozvíjení a systémového integrování do soustavy existujících vědních oborů. Snahy o vybudování relativně samostatné policejní (či policejně- bezpečnostní) vědy se s větší či menší intenzitou objevovaly již v minulosti, ale uspokojivě zatím završené nebyly. Přesněji řečeno, přes velký objem odborně kvalifikované práce, zatím nezískala status plnohodnotné rozvinuté vědy, která by plně uspokojovala stále náročnější potřeby policie.

To ale neznamená, že by dlouhodobě kumulované a systemizované policejně- vědní poznání nespĺňovalo ani elementární požadavky na vědní obor a neplnilo na přiměřené úrovni jeho základní funkce.

2.1 Systém policejně- vědního poznání

Systém policejně – vědního poznání je vědní útvar, který integruje policejní vědní obory, jejich elementy, policejně- vědní badatelské směry, policejně- vědní a policejně- praktické instituce, vědecké společenství policejních věd, jeho komunikaci a další policejně- vědní fenomény. Pro hlubší vysvětlení jeho povahy, obsahu, struktury a funkcí zvolíme následující hlediska:

1. Genetické (které akcentuje především procesuální stránku vzniku a rozvíjení policejně- vědního poznání).
2. Strukturální (které zdůrazňuje jeho strukturální elementy a jejich vztahy).

3. Funkcionální (které popisuje činnostní hlediska policejně-vědního poznání a jeho základních komponentů).

2.1.1 Genetická hlediska policejně-vědního poznání

Z hlediska genetického tvoří policejně-vědní poznání dvě roviny. Nepředstavují prostou časovou následnost, ale liší se především objektem, subjektem a povahou výsledků poznání, jakož i používaným jazykem a povahou institucionalizace (viz schéma 3).

Obě roviny policejně-vědního poznání budou koexistovat i nadále, přičemž se bude prosazovat tendence k posilování roviny vědeckého poznání v neprospěch roviny předvědecké. **Posilování vědecké roviny policejně-vědního poznání vyžaduje ve stejné míře rozvíjet:**

1. Vědní problematiku policejních věd.
2. Vědecké společenství policejních věd.
3. Institucionalizaci policejních věd.

Vědní problematikou policejních věd rozumíme systémové uspořádání jejich předmětu, principů, zákonů a kategorií, ale také jejich systém metodologie, metod a metodik. **Jinak řečeno, rozvíjení vědní problematiky policejních věd je rozvíjením jejich paradigmaty.** K její podrobnější analýze se vrátíme v jiném kontextu.

Vědecké společenství je pojem zavedený Th. Kuhnem [25], kterým označuje skupinu vědců spojených s určitou paradigmatou. Vědecké společenství policejních věd je tvůrcem obecně sdílené paradigmaty, je jejím nositelem, ověřovatelem její plodnosti a nakonec také hlavním arbitrem jejího časového trvání. Tento prvek policejních věd se rozvíjí především v následujících formách:

- a) formou aktivní komunikace vědeckého společenství na mezinárodních konferencích a seminářích,
- b) formou vědecké výchovy,
- c) formou mezinárodních vědeckovýzkumných řešitelských týmů,
- d) formou vysokoškolské přípravy policistů,
- e) formou zdokonalovacích, rekvalifikačních, inovačních a jiných kurzů.

Institucionalizace policejních věd zabezpečuje jejich fungování a rozvíjení z hlediska společenského a organizačního.

Ku prospěchu fungování a rozvíjení policejních věd působí zejména následující instituce:

- a) vzdělávací,
- b) vědecko-výzkumné,
- c) vědecké společnosti,
- d) vydavatelství a nakladatelství knižních a časopiseckých policejně-vědních publikací,
- e) organizačně-administrativní a koordinační pracoviště apod.

2.1.2 Strukturální hlediska policejně-vědního poznání

Z hlediska strukturálního vchází do systému policejně-vědního poznání skupiny vědních oborů znázorněných v schématu 4.

První skupinu tvoří **speciální policejní vědy** se zvláštním objektem a předmětem zkoumání. **Tyto vědy nemají svoje zdroje v žádném již etablovaném a obecně uznaném vědním oboru a jen v nanejvýš omezené míře mohou čerpat empirické**

poznatky z jiných oblastí lidské činnosti. Jejich charakter výstižně charakterizuje H. Steinert když zdůrazňuje, že jde o obor, který jednoduše není možné poskládat z existujících oborů [26]. **Objektem zkoumání této skupiny policejních věd jsou zejména následující strukturální elementy: lidé, technické systémy a prostředky policie, druhy a formy policejních činností, příprava policistů, řízení policie apod.**

V tomto kontexte můžeme vyčlenit jako základní policejně-vědní badatelské směry a oblasti:

- a) **obecnou teorii policejních věd**, jejímž posláním je zkoumání fundamentálních teoretických a speciálně-metodických problémů policie a jejích činností,
- b) **teorii vyučování** (a výcviku) policistů, jejímž posláním je vypracovávat zdůvodněné úkoly, principy, formy a metody přípravy policistů,
- c) **právní vědy** v policejních činnostech,
- d) **speciální technické systémy** a prostředky policie,
- e) **teorii organizace a řízení** policejních služeb a policejních činností,
- f) **historie policie**, policejních služeb a policejních činností.

Ikdyž všechny výše uvedené strukturální elementy speciální skupiny policejních věd ještě nemají přesně vymezené předměty zkoumání s ostrými demarkačními čarami a nemají status rozvinutých vědních oborů, přinášejí jako plnohodnotné policejně-vědní badatelské směry vědecky hodnotné artefakty. Představují korektní základy vznikajících policejně-vědních oborů pretendujících na svou relativní samostatnost v rámci policejně-vědního poznání.

Uspokojivé vymezení předmětu zkoumání policejních věd je v současnosti nejproblematičtějším teoretickým a praktickým problémem procesu jejich konstituování a rozvíjení. I přesto, že jeho korektní vymezení je jedním z meritorních kritérií pro přiznání statusu vědy, neměly by se požadavky na jeho exaktnost hypertrofizovat. Vždyť předmět vědy se může v procesu historického vývoje měnit, zužovat, rozšiřovat, zohledňovat taková hlediska objektů, která nebyla původně předmětem zkoumání [6, s. 81]. Přikláníme se spíše k názoru, že nadměrné úsilí o precizní vymezení předmětu vědy může být poplatné tradici a nemusí být až tak důležité [6, s. 81]. Námi prezentované názory na předmět policejních věd proto nepretendují na jeho striktní definování, ale jsou spíše úvahou o nejpravděpodobnějším vývoji policejně-vědního bádání. Jako jeho východisko se nabízí korektní vymezení objektu policejních věd, jeho částí, vlastností, stránek a vztahů, které se budou, jako jejich předměty, selektovat a následně integrovat do relativně samostatných vědních oborů.

Speciální předměty policejních věd budou zvláštními „průřezy“, zavedením různých hledisek na jejich společný objekt.

Toto zjednodušené schéma, popisující vztah objektu a předmětu policejních věd, je ve skutečnosti věcně a metodologicky náročným a dlouhodobým procesem. Proto tento (jinak složitý problém) zjednodušíme, a za objekt policejních věd budeme považovat policii jako instituci a organizaci s jejími činnostmi pro zachování veřejného pořádku a bezpečnosti občanů a společnosti. Která konkrétní hlediska tohoto objektu budou zkoumat policejní vědy z již uvedených důvodů nebudeme detailizovat.

Předmětem policejních věd však v každém případě budou (a to v rozhodující míře), policejní činnosti (sice stroze reglementované,

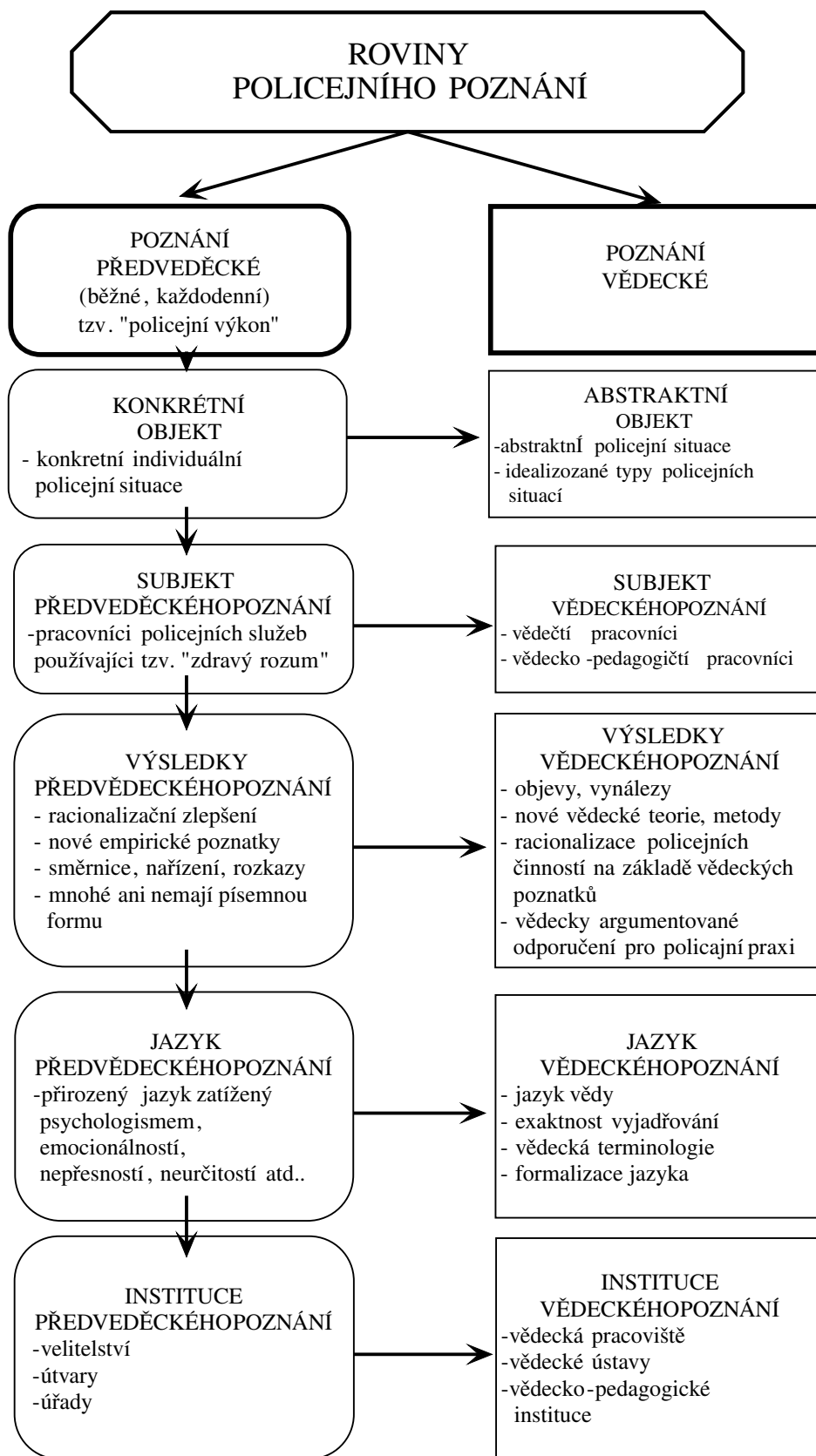

Schéma 3 Roviny policejního poznání

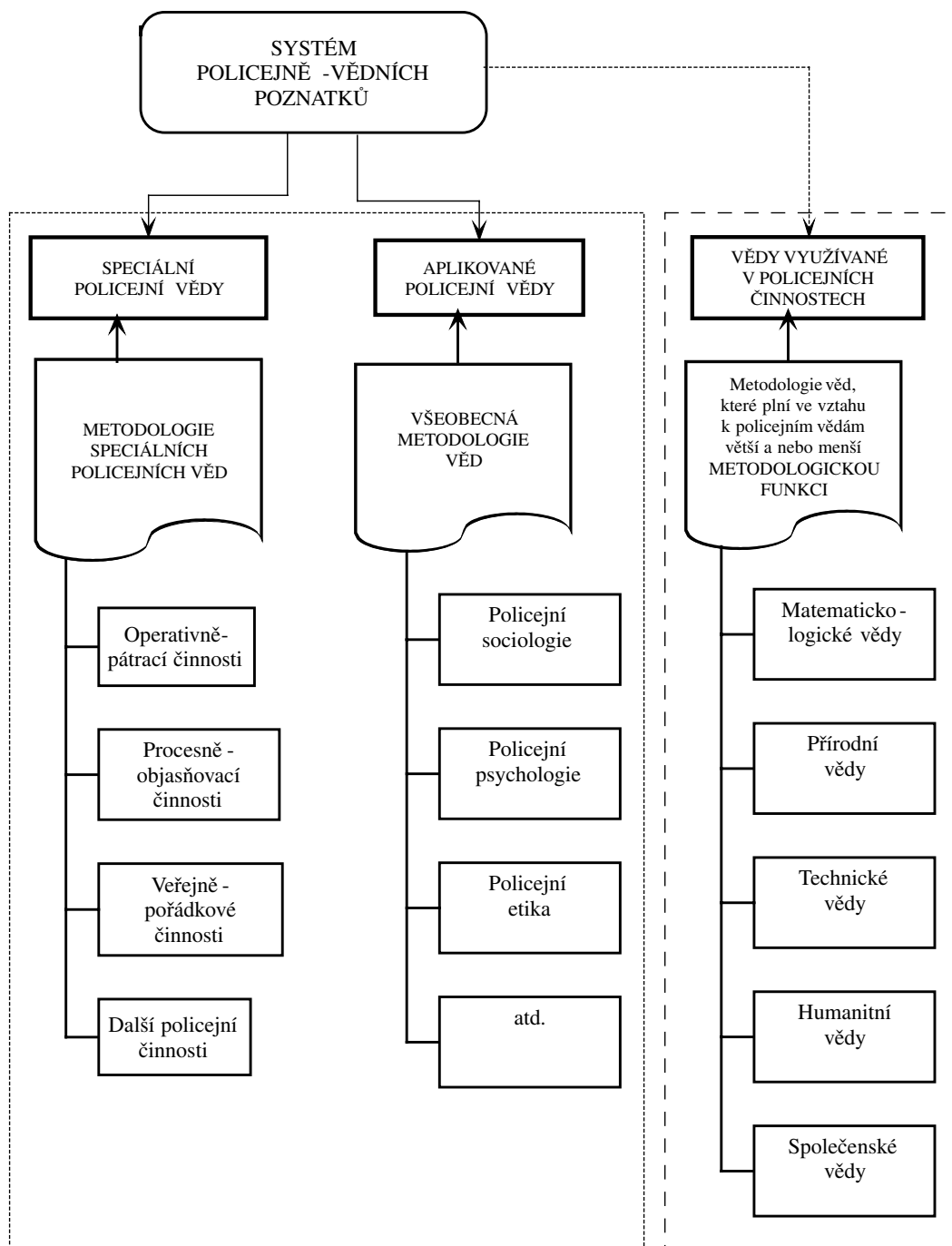

Schéma 4 Systém policejně-vědních poznatků

ale současně neobyčejně heterogenní a vyžadující značné nároky na kreativitu) [27, s. 12–26]. Právním řádem stanovené hranice policejních činností ale nevylučují (spíše předpokládají) tvořivost, bez které by efektivita práce policie byla neporovnatelná s oprávněným očekáváním občanů a celé společnosti. Ukazuje se, že tradiční postupy policie (založené na tradovaných algoritmech často až příliš schematických, nebo jen málo tvořivých) byly získávány téměř výhradně empiricky a stále více ztrácejí svou účinnost. Například kriminalita se ale stále více intelektualizuje, promptně reaguje na stále dynamičtější změny rozhodujících sfér společenského života a využívá (vlastně zneužívá) nejnovější vymoženosti současné vědy a techniky.

Pokud chápeme policejní vědy jako vědy, jejichž předmětem zkoumání jsou specifické policejní činnosti (přesněji „optimalizace“ těchto činností), potom jsme zvolili i typ metodologie. Předmět zkoumání určuje i charakter metod [6, s. 81], který pro takové zkoumání poskytuje adekvátní nástroje.

2.1.3 Funkcionální hlediska policejně-vědního poznání

Z hlediska funkcí (a cílů) vědeckého výzkumu můžeme vědy rozdělit do dvou skupin:

- a) vědy teoretické (tzv. čisté, nebo též fundamentální),
- b) vědy praktické (jinak označované také jako vědy o projektování, nebo technologie).

Tab. 1 Rozdíl mezi teoretickými a praktickými vědami

Vědy	Konečný cíl	Kriterium	Hodnota	Odpovídá na otázku
Teoretické • resp. čisté vědy • fundamentální vědy	vysvětlování faktů	empirická potvrditelnost	pravda – nepravda	Co je a proč to je?
Praktické • resp. vědy o projektování činností • technologie činností	projektování efektivního konání	dosažení „nejlepšího stavu věcí“	správnost – nesprávnost	Co má být a jak toho co nejefektivněji dosáhnout?

Rozdíl mezi teoretickými a praktickými vědami vyjadřuje tab. 1.

Z potřeb policie a policejní praxe vyplývá, že policejní vědy budou konstituovány a rozvíjeny jako vědy praktické, jako vědy o projektování policejních činností, jako technologie těchto činností. Analogický názor vyjadřuje i Steinert, když hovoří o perspektivě a výzkumu v Bezpečnostní akademii Spolkového ministerstva vnitra Rakouska. Hovoří o akademickém oboru, předmětu, který by spojoval nauku s výzkumem. Tento předmět by měl být naukou (vědou) o jednání policie, vědním oborem, který

by vycházel z existujících poznatků o jednání policie, poznatky by systematizoval, rozvíjel a kriticky ověřoval [28].

Zatímco základním cílem teoretických věd je **vysvětlování**, cílem praktických věd je **projektování**. Z tohoto pohledu se někdy hovoří o vědách o projektování. To je jeden ze znaků charakterizujících způsob vyčleňování praktických věd v rámci klasifikace věd.

Samotný termín „projektování“ se chápe různě. Explikaci smyslu tohoto termínu se věnuje zvláštní pozornost v metodologii projektování, resp. v různých koncepcích metodologie praktických věd, které jsou reprezentovány pracemi T. Kotarbiňského (v rámci

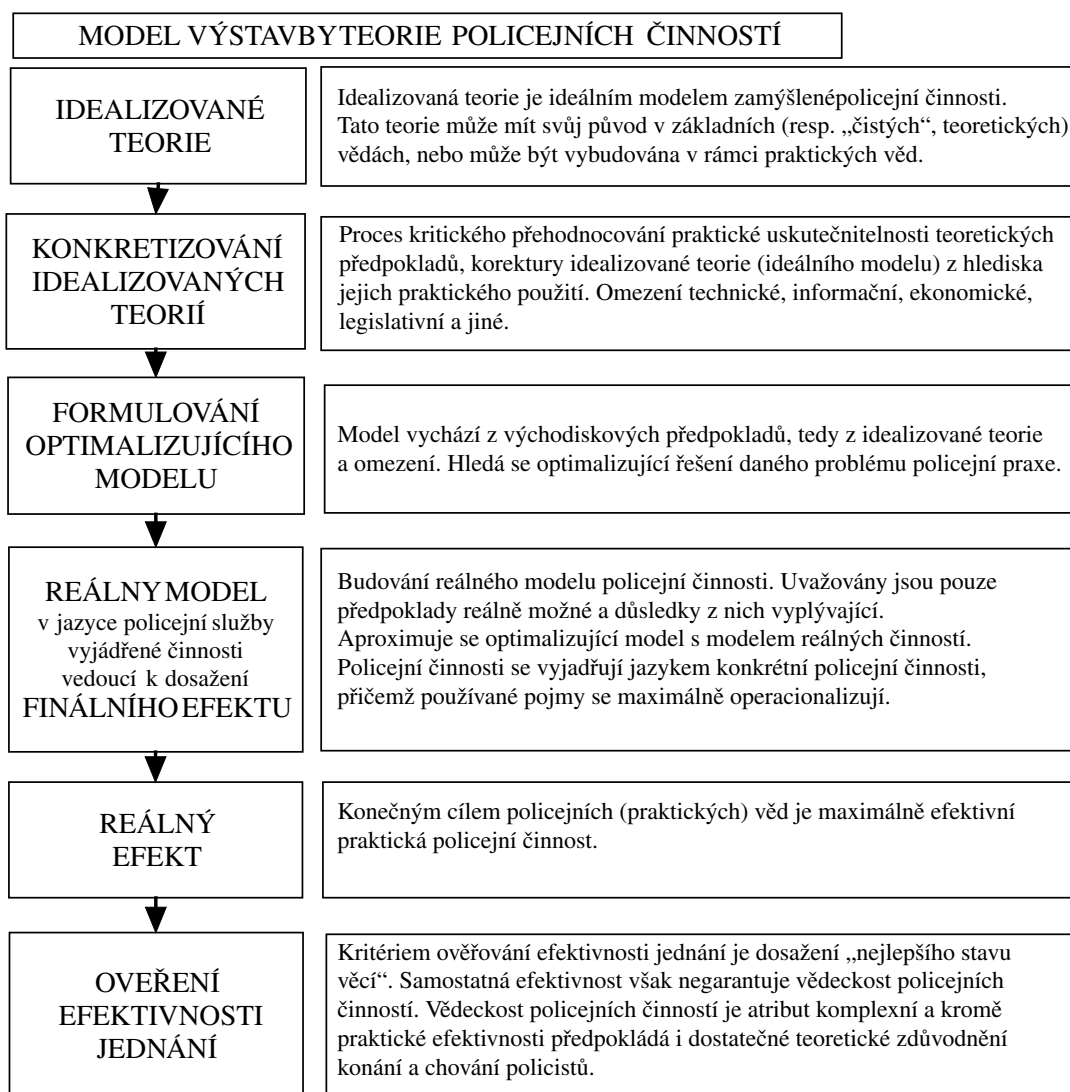

Schéma 5 Model výstavby teorie policejních činností

jeho praxeologie čili obecné teorie účinného jednání), M. Bungeho, H. A. Simona, R. L. Ackoffa, R. Mattesicha, A. Podgóreckého, W. Gasparského a dalších. Jeden z významů termínu „projektování“ je jeho chápání jako určitého metajednání, jehož cílem je příprava libovolných jednání [29].

Abychom přešli případnému nedorozumění, je třeba odpovědět na otázku, zda praktické vědy formulují teorie. Vycházíme z toho, že dichotomie dělení věd na vědy teoretické a praktické vede někdy k představám, že praktické vědy neformulují žádné teorie. Metodologické analýzy však ukazují, že všechny vědy jsou konec konců teoretické, že tvrzení všech věd jsou teoreticky zatížena. Samozřejmě, že specifický je charakter teorie praktických věd a specifická je struktura jejich tvrzení. Tím se odlišují teorie v praktických vědách od teorií formulovaných v teoretických, (čistých, fundamentálních) vědách. V tomto kontextu poukážeme pro ilustraci jen na jedno z možných řešení problému zvláštnosti praktických věd z hlediska jimi formulovaných teorií, které prezentoval L. Nowak. Praktické disciplíny jsou povolány ve společnosti na to, aby stanovovaly optimální způsoby realizace hodnot dané společnosti [30 s. 15].

Samotná idealizovaná teorie je systémem následujících tvrzení: (1) idealizujících tvrzení Z^n , (2) konkretizací těchto tvrzení Z^j a (3) aproximací tvrzení, která se získala konkretizací Z^n , Z^j , a to postupným rušením idealizujících předpokladů a zkoumáním působení těchto činitelů na zkoumanou veličinu V . Konkretizace idealizované teorie tvoří předpoklad výstavby optimalizujících teorií.

Jednodušeji řečeno, praktik využívá určité idealizované teorie. Postupně je konkretizuje, aby získal teorie, které je možno empiricky ověřit. Na základě konkretizovaných teorií buduje optimalizující teorie, které mu umožňují vybudovat určitý reálný model, tj. na základě optimalizující teorie je potřebné vyjádřit v jazyce činnosti ta jednání, která musíme uskutečnit, aby se získal konečný efekt. To znamená, aby se jednáním dosáhl efekt, který je v dané společnosti uznávanou a žádanou hodnotou. Následně se reálný model podrobí procesu ověřování, tj. zjišťuje se, zda splňuje, s dostatečným přiblížením, optimálně (můžeme říci efektivně) účinná řešení, tedy, zda splňuje kritérium efektivnosti, které za určitých podmínek nemusí být ideálně splněné [30, s. 16].

Myslíme si, že v policejních vědách, kde činnostmi sledujeme dosažení efektivních výsledků (účinně jednat v zájmu dosažení příslušných cílů, např. odhalení trestní činnosti, zabezpečení ochrany majetku atd.), je možné aplikovat následující cyklus poznání: (idealizující) teorie – jejich konkretizace – formulování optimalizujících teorií – budování reálného modelu – ověření reálného modelu. Je to cyklus **zamýšlené činnosti** (činnosti, která by měla být efektivní) i realizované činnosti podle daného modelu, schéma 5.

Filozofická východiska věd o jednání (věd praktických, věd o projektování lidských činností, technologií činností) jsou stále častěji předmětem poměrně široce koncipovaného zkoumání. Pozornost je přitom věnována především analýze jednání, jeho přípravě, způsobům (metodám) jeho realizace, ale i jeho výsledkům [28, s. 170–188], ale všímá si i různých směrů a přístupů k výstavbě různých koncepcí metodologie praktických věd [28, s. 170]. Za reprezentativní jsou oprávněně považovány koncepce metodologie praktických věd H. A. Simona (jeho věda o umělém), M. Bungeho

(filozofie technologie), L. Nowaka (metodologie praktických věd) a W. Gasparského (program metodologie projektování).

Samozřejmě, koncepce specifických praktických věd, která využívá idealizované zákony jako předpoklad výstavby optimalizujících teorií, není jediná. Ostatně nebude pravděpodobně ani všeobecně uznávaná již z toho důvodu, že koncepce idealizovaných zákonů je v metodologické literatuře předmětem živých a ostrých polemik. Využití mohou být i jiné cykly poznání, které se uplatňují v praktických vědách a které jsou analyzovány a popsány v různých koncepcích metodologie praktických věd. Které se využijí při dalším rozvíjení policejních věd a jejich metodologie, to bude záviset na řadě hledisek uplatněných při samotném výběru. To nesporně bude již v blízké budoucnosti předmětem zvláštních analýz.

Policejní vědy se statusem věd praktických jsou vlastně vědami o vědeckých pravidlech policejních činností. Ústředním problémem policejních věd jako věd praktických je optimalizace policejních činností, jejichž významnými komponenty jsou vědecká pravidla. Vědeckostí zpravidla rozumíme:

- a) jeho **teoretickou zdůvodnitelnost** (tzn. že platnost pravidla je omezená oblastí ze které bylo empiricky odvozené. Obsah pravidla je zobecněním vztahujícím se na širší oblast té samé činnosti. Nepostačuje, že funguje, je třeba dostatečně zdůvodnit nevyhnutelnost jeho fungování),
- b) jeho **odvozenost z vědeckého zákona** nebo principu (tzn., že vědecké pravidlo je vědecké tehdy a jen tehdy, pokud jeho obsah koresponduje s vědeckým zákonem nebo principem),
- c) jeho **praktická efektivnost** (tzn., že jeho uplatněním se v policejní praxi dosahuje nejlepších výsledků),
- d) jeho **koherentnost** s dalšími pravidly té samé činnosti (tzn., že pravidla si navzájem neodporují, obsah žádného nesmí znehodnocovat ani oslabovat účinnost jiných. Řečené se stává aktuálním, pokud jsou systematizována pravidla různých policejních činností a jim odpovídajících vědních oborů).

Samotné pravidlo přitom chápeme jako perspektivní algoritmus na vykonání konečného počtu kroků pro dosažení cíle. Požadavek, aby pravidlo bylo dostatečně teoreticky zdůvodněné a současně prakticky efektivní má eliminovat dvě možné krajnosti: pravidlo je dostatečně teoreticky zdůvodněné, avšak prakticky (z nejrůznějších příčin) aktuálně nepoužitelné, neuskutečnitelné; pravidlo je prakticky efektivní, avšak jen ad hoc, nahodile a nemá v uvažované oblasti obecnou platnost (schéma 6).

Systémově uspořádaná vědecká pravidla tvoří fundamentální strukturní elementy policejních metodik (metodik speciálních policejních služeb). Struktura a výstavba metodik policejních činností se velmi podobá vědeckým pravidlům. Tvoří však vyšší rovinu systému policejně-vědního poznání.

Východiskem policejních metodik jsou typové úkoly (odhalovací, objasňovací, veřejně-pořádkové a jiné) a jejich cílem je optimální splnění typového úkolu s využitím vědeckých pravidel.

Druhou skupinu věd vstupujících do systému policejně-vědního poznání tvoří **policejní aplikace** teoretických (čistých, fundamentálních) věd, jejichž počet se neustále zvětšuje. Bez nadsázky můžeme říci, že obtížně bychom hledali vědu, která by principiálně nemohla mít svoji policejní aplikaci. Aplikované vědy

PRAVIDLO JE VĚDECKÉ, JE-LI DOSTATEČNĚ ZDŮVODNĚNÉ A EFEKTIVNÍ

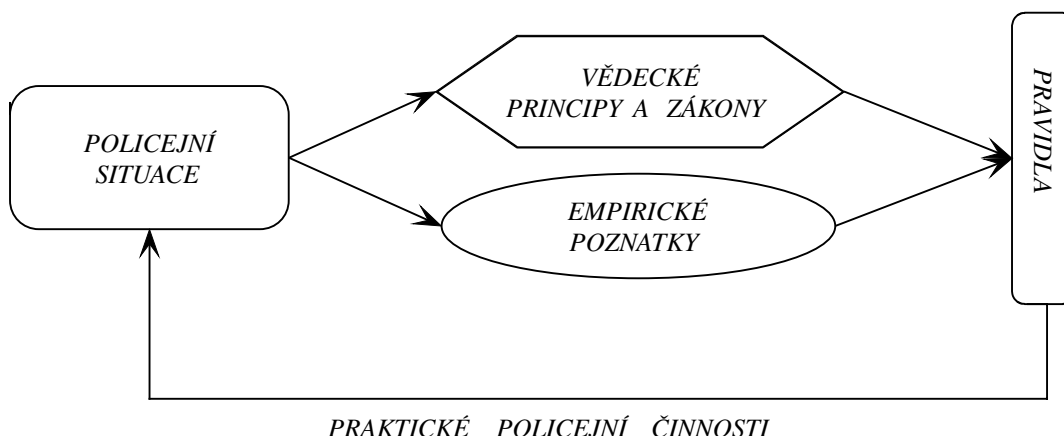

Schéma 6

však patří (na rozdíl od prvých) k vědám teoretickým (čistým, fundamentálním).

Z povahy aplikovaných věd vyplývá i charakter jejich metodologie. Každá z nich má vlastní „nepolicejní“ předmět zkoumání, avšak řešením úkolů policejních získává jistou specifiku. K aplikovaným policejním vědám patří: policejní management, policejní sociologie, policejní psychologie, policejní etika, teorie vyučování speciálních policejních předmětů, technické systémy a prostředky policie, právní vědy v policejních činnostech atd.

Nakonec třetí skupinu vědních oborů vstupujících (i když zprostředkovaně) do systému policejně-vědního poznání tvoří fundamentální vědy matematicko-logické, přírodní, technické, humanitní, společenské a jejich velmi početné kombinace. Právě z nich se krejí aplikované policejní vědy. Vědní obory začleněné do této třetí skupiny přirozeně nejsou policejními vědami, nejsou ani obecnou ani speciální metodologií policejních věd, ale plní ve vztahu k policejním vědám větší, nebo menší metodologickou funkci.

Rozsah a intenzita využívání těchto vědních oborů v práci policie jsou značně rozdílné a navíc proměnlivé. V současnosti k aplikovaným policejním vědám mají nejbližší: kriminalistika, kriminologie, právní vědy, soudní lékařství, ale i balistika, ekonomické a jiné vědy.

Systém policejně-vědního poznání je tedy relativně ucelený, ale především otevřený a v současnosti se teprve konstituující vědní útvar, jehož další rozvíjení bude vyžadovat:

- a) intenzivnější rozpracování kreativních aplikací metodologie praktických věd jako věd o optimalizaci policejních činností,
- b) rozšiřování okruhu aplikovaných policejních věd a posilování jejich těsnějšího propojení s policejní praxí,
- c) využívání současné vědy (její teorie i metodologie), jako obecně-vědního pozadí při rozvíjení vědní problematiky systému policejně-vědního poznání,

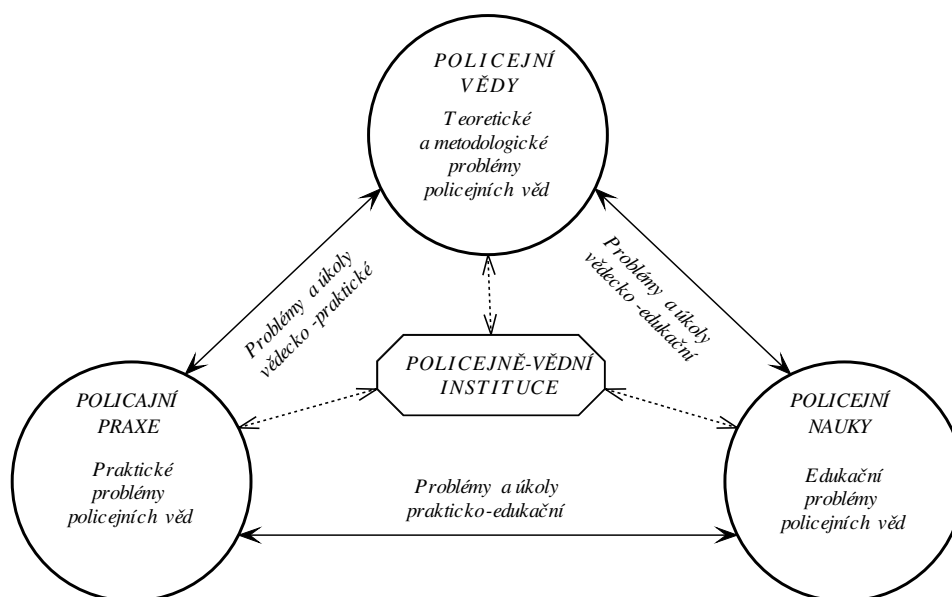

Schéma 7

- d) kultivování vědeckého společenství policejních věd prostřednictvím vysokoškolské přípravy policistů a jejich vědeckou výchovou,
- e) optimalizování komunikace nadnárodního vědeckého společenství policejních věd prostřednictvím mezinárodních seminářů, konferencí a jiných vědecko-teoretických a vědecko-praktických setkání,
- f) vytváření mezinárodních vědecko-výzkumných řešitelských týmů, integrujících především intelektuální potenciál zúčastněných zemí,
- g) postupné budování národních a následně nadnárodních institucí policejních věd (s perspektivou konstituování evropských vědeckých a vzdělávacích institucí),
- h) vypracování vícejazyčné encyklopedie policejních věd, která by systematicky sjednocovala východiska jejich rozvíjení a současně inventarizovala výsledky badatelských aktivit vědeckého společenství,
- i) atd.

Výčet náležitých úkolů, které stojí před vědeckým společenstvím policejních věd, by byl nevyhnutelně neúplný. Uvedme tedy spíše typy problémů a z nich vyplývající úkoly, které je, nebo bude žádoucí řešit (viz schéma 7).

3. LITERATURA

- [1] ŠVEC Š.: Metodológia vied o výchove. Bratislava : IRIS, 1998, s. 35.
- [2] ERNEKER J., HOLCR K.: Gnozeologické východiská konštituovania policajnej vedy. In: Šimovček, I. a kol.: *Policajná veda*. Bratislava: A PZ, 1997, s. 9–30.
- [3] KRÁČMAR J.: Teorie policejního managementu a policejní vědy. In: *Bezpečnostní teorie a praxe, Sborník Policejní akademie ČR. Zvláštní číslo. Praha : PA ČR, 2000, s. 119.*
- [4] PAWERA R.: Bezpečnostno-vedná rovina konštituovania policajnej vedy. In: Šimovček, I. a kol.: *Policajná veda*. Bratislava : A PZ, 1997, s. 121.
- [5] HOLCR K.: Teoreticko-metodologické problémy rozvíjania policajných vied. In: *Aktuálne problémy rozvoja policajných vied a policajnej praxe. 1. rokovanie stálej medzinárodnej konferencie. Bratislava : A PZ, 2001, s. 20, 27.*
- [6] VICENÍK J.: Úvod do problematiky metodológie vied (I). In: *Organon F, 2000, Ročník VII, No. 1, s. 81, 85–86.*
- [7] PORADA V.: Problémy rozvoje teorie policejné bezpečnostní činnosti a policejních věd v ČR. In: *Aktuálne problémy rozvoja policajných vied a policajnej praxe. 1. rokovanie stálej medzinárodnej konferencie. Bratislava : A PZ, 2000, s. 48.*
- [8] SEMRÁD J.: K předmětu policejních věd. In: *Policajná teória a prax, 1998, č. 1, s. 22–25.*
- [9] ŠIMOVIČEK I. a kol.: *Policajná veda*. Bratislava : A PZ, 1997, s. 141.
- [10] STEINERT H.: Über den ausbildnerischen Gemeinspruch: Vergessen Sie alles, was Sie auf der Schule theoretisch gelernt haben; wie Polizeiarbeit wirklich geht, das lernen Sie erst hier bei in der Praxis. In: *Die Polizei, 1997, April, s. 106.*
- [11] PAGON M.: The Role of Organizational Behavior and Management in the Constitution of Police Science. In: *Constitution of Police Science. International Conference. Bratislava : 1997, s. 58.*
- [12] STOCK J.: Lässt die Kriminologie Platz für eine Polizeiwissenschaft? Anmerkungen zum Verhältnis einer Polizeiwissenschaft in Gründung zur Kriminologie. In: *Kriminologie 2000 – Positionen und Perspektiven, Schriftenreihe der Polizei-Führungsakademie, 2000, Nr. 3, s. 105.*
- [13] NEIDHART K.: Obhajoba policajnej vedy. In: *Aktuálne problémy rozvoja policajných vied a policajnej praxe. 1. rokovanie stálej medzinárodnej konferencie. A PZ, Bratislava, 2001, s. 70.*
- [14] HOLCR K.: Polizeiliche Wissenschaften in der Slowakei. In: *Polizeiliche Handlungslehre – Polizeiwissenschaft. Schriftenreihe der Polizei- Führungsakademie, 2000, Nr 1 + 2, s. 173–181.*
- [15] STACHO P.: K predmetu policajných vied. In: *Bezpečnostní teorie a praxe, Sborník Policejní akademie ČR. Zvláštní číslo, Praha: PA ČR, 2000, s. 115.*
- [16] PJASSETZKY A. G., BARANENKO B. I.: O problémoch policajnej vedy na Ukrajině. In: *Aktuálne problémy rozvoja policajných vied a policajnej praxe. 1. rokovanie stálej medzi-národnej konferencie. Bratislava : A PZ, 2001, s. 50, 52.*
- [17] SCHNEIDER H. J.: Police Science, Police Theory, Police Research. Internationale Ansätze zu einer modernen Polizei-Wissenschaft. In: *Polizeiliche Handlungslehre – Polizeiwissenschaft der Polizei- Führungsakademie. 2000, Nr 1+2, s. 134.*
- [18] SADOVSKIJ V. V.: Základy všeobecnej teórie systémov. Bratislava: Pravda, 1977, s. 67.
- [19] DAHL R. A.: Demokracie a její kritici. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 222.
- [20] HORTON CH., SMITH D.: Evaluating Police Work. An Action Research Project. London : Printer Publishers, 1988, s. 19, 26.
- [21] HOLOMEK J., STACHO P.: K pojmom policajné orgány, policajné služby a policajné činnosti. In: *Policajná teória a prax, 2001, č. 4, s. 5–21.*
- [22] HUBIG CH.: Merkmale einer Wissenschaft – Charakter einer interdisziplinären Wissenschaft. In: *Polizeiliche Handlungslehre – Polizeiwissenschaft. Schriftenreihe der Polizei- Führungsakademie. 2000, Nr 1 + 2, s. 51.*
- [23] HOLCR K., VICENÍK J.: K niektorým vybraným filozofickým a metodologickým otázkam konštituovania policajnej vedy. In: *Policajná teória a prax, 1998, č. 1, s. 19–20.*
- [24] HOLOMEK J.: Niektoré špecifické rysy praktických vied. In: *Aktuálne problémy rozvoja policajných vied a policajnej praxe. 1. rokovanie stálej medzinárodnej konferencie. Bratislava : A PZ, 2001, s. 54–60.*
- [25] KUHN T.: Štruktúra vedeckých teórií. Bratislava:

- Pravda*, 1982.
- [26] STEINERT H.: Prednáška na medzinárodnom sympóziu pri príležitosti otvorenia Bezpečnostnej akadémie Spolkového ministerstva vnútra Rakúska. *Viedeň*: 4. 9. 1996.
- [27] ERNEKER J.: Úlohy a charakteristické znaky profesijnej činnosti policajtov. In: *Profesia policajta*. Bratislava : A PZ, s. 12–26.
- [28] ČERNÍK V., VICENÍK J., VIŠŇOVSKÝ E.: Praktické usudzovanie, konanie a humanitná interpretácia. *Bratislava: IRIS*, 2000, s. 170–188.
- [29] GASPARDKI W. W.: Projektowanie, nauka I filozofia: perspektywa prakseologiczna. In: *Dziedzictwo logicznego empiryzmu*. Warszawa: Wydawnictwo IFIS PAN, 1995, s. 93.
- [30] NOWAK L.: Wstep do idealizacyjnej teorii nauki. *Warszawa : PWN*, 1977, s. 15–16.
- [31] FILKORN V.: Povaha súčasnej vedy a jej metódy. *Bratislava: Veda*, 1999.
- [32] TÖRNEBOHM H.: Badania unifikovane. In: *Zagadnienia naukoznawstwa. Tom X, Zeszyt 2 (34)*, Warszawa: 1973, s. 172–185.
- [33] VICENÍK J.: Úvod do problematiky metodológie vied (II). In: *Organon F*, 2000, Ročník VII, No 2, s. 210–217.
- [34] PORADA V., HOLCR K. a kol.: An Introduction to the Theory and Methodology of Police Sciences. *Prague: PA ČR*, 2004, 116 p.
- [35] HOLCR K., PORADA V.: Úvod do teorie a metodologie policejních věd. *Praha: PA ČR*, 2004, 112 s.
- [36] PORADA V., HOLOMEK J.: Teorie a metodologie policejních věd a transfer vědeckých poznatků do policejní praxe. *Praha: PA ČR*, 2005, 311 s.
- [37] PORADA V., ERNEKER J., HOLCR K., HOLOMEK J.: Conceptual and Social Foundations of Police Science and Research. In: *Fehérváry, J., Hanak, G.: Theory and Practice of Police Research in Europe*. Bramshill / Vienna: *European Police College*, 2006, *CEPOL Series No.1*, s. 17–32.
- [38] PORADA V., ERNEKER J., HOLCR K., HOLOMEK J.: Social Determinants of Police Sciences. In: *Fehérváry, J., Hanak, G.: Theory and Practice of Police Research in Europe*. Bramshill / Vienna: *European Police College*, 2006, *CEPOL Series No.1*, s. 33–40.